

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU
SOSYAL KOOPERATİFÇİLİK KAPSAMINDA İSRAFIN
ÖNLENMESİNE YÖNELİK UYGULAMALARIN
ARAŞTIRILMASI VE YAYGINLAŞTIRILMASI
ALT KOMİSYONU

TUTANAKLARI

9 Mart 2023 Perşembe

KONU:

- Başkanlık sunuşları
- Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonu Taslak Raporu görüşmeleri

9 Mart 2023 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 13.32
BAŞKAN: Arzu AYDIN (Bolu)

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Alt Komisyonumuzun değerli üyeleri, saygıdeğer katılımcılar, kıymetli basın mensupları; yeterli çoğunluğumuz vardır.

Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonumuzun 7’nci Toplantısını açıyor, tüm katılımcılara hoş geldiniz diyorum.

Toplantımıza başlamadan evvel, ülkemizde yaşanan büyük deprem felaketi nedeniyle, öncelikle, yakınlarını kaybeden vatandaşlarımıza, tüm milletimize ve devletimize başsağlığı dileklerimizi iletmek; canla başla afetzedelerimizin yanında olan tüm kurumlarımıza, sivil toplum kuruluşlarımıza, gönüllülerimize ve tüm vatandaşlarımıza hassaten teşekkür etmek istiyorum.

Yaşadıklarımızı unutmadan yaralarımızı saracak, bölgemizi tekrar ayağa kaldıracak ve tüm ülke çapında afetlere hazır olmak amacıyla en hızlı şekilde dönüşümümüzü sürdüreceğiz inşallah.

Alt Komisyonumuzun çalışmaları sürecinde sosyal hizmet sunumu ve dezavantajlı grupların desteklenmesi amacıyla faaliyette bulunan sosyal kooperatifler ile bunların israfın önlenmesindeki yeri konusunda ilgili Bakanlık, kurum temsilcileri ve paydaşlardan bilgi alınması suretiyle taleplerin ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesi, ülkemizde ve dünyada iyi uygulama örneklerinin neler olduğunun incelenmesi, idari veya mevzuat yönünden yapılması gerekenlerin belirlenmesi ve son olarak illerdeki kooperatifçilik faaliyetlerinin yerinde görülmesi amacıyla bugüne kadar toplam 6 toplantı ile Ankara, İzmir, Çanakkale, Ordu ve Mardin olmak üzere 5 ilimizde sizlerle beraber yerinde incelemeleri gerçekleştirdik.

Toplantılarımızda başta Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olmak üzere tüm paydaş bakanlıklar ile Türkiye Belediyeler Birliği ayrıca, ana sözleşmesinde sosyal kooperatif olarak belirlenen ve Ticaret Bakanlığına bağlı 9 sosyal kooperatif ve akademisyenler dinlenmiş olup kendilerinden sunumlar alınmıştır. Yerinde incelemelerde ise farklı dezavantajlı gruplara hitap eden 4 sosyal kooperatif, 25 kadın girişimi ve işletmesi kooperatifi, tarımsal kalkınma kooperatifi ve bunlara ait üretim ve satış tesisleri ziyaret edilmiş, faaliyetlerini yürütme süreçleri, yaşadıkları sıkıntılar ve talepler dinlenmiştir.

Toplantımıza devam etmeden önce, dilerseniz, yine evvel katılımcılarımızın kendilerini tanıtmalarını bir kez daha isteyelim, tutanaklara da geçmiş olsun. O yüzden katılımcılarımızla başlayalım.

Buyurun lütfen.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Teşekkür ediyoruz.

Ben hepinize tekraren hoş geldiniz deyip gündemimizdeki işlerin görüşülmesine geçiyorum.

Şu an önümüzde özellikle önemli olan son 3 bölümü bulunuyor. Malumunuz, Dilekçe Komisyonu alt komisyon raporlarında tüm raporun değerlendirilmesi ve özetlenmesi mahiyetinde “Usul ve Değerlendirme”, “Sonuç” ve “Gereği Düşünüldü” kısımları bulunuyor. Sol kısımda tüm rapor neticesinde Alt Komisyon konusu hakkında muhatap kurum ve kuruluşlardan takip eden süreçte

yapılmasını istediğimiz hususlara ilişkin çalışmaları sıralıyoruz. Bizler raporun olgunlaşma sürecinde ilgili tüm tarafların yazılı görüşlerinin yanı sıra, uygulayıcı kurumların da bizzat görüşlerine başvurduk. Ayrıca, toplantılarımıza icabet eden tüm katılımcıların toplantı sırasındaki beyanlarını da raporumuza özet olarak işledik. Ek olarak ise kendi araştırmalarımızla, dünya ve Avrupa örnekleriyle, bilimsel yayınlardan da yararlanarak çalışmalarımızda sona geldik.

Bugün de siz değerli üyelerimizin görüşleri neticesinde Alt Komisyon raporumuza son noktayı koyup Dilekçe Komisyonu Başkanlığımıza sunacağız.

Şimdi tüm paydaşlarımıza sosyal kooperatifçilik, israfın önlenmesi, bu hususta yapılabilecek düzenlemeler ve taslak Alt Komisyon Raporu'muzla ilgili bir kez daha sırayla söz vermek istiyorum.

İlk söz sıramız Ticaret Bakanlığında.

Buyurun Seçkin Bey.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – Çok teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkanım ve çok değerli milletvekillerimiz, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Uzun zamandır, yaklaşık bir yıldır beraber çalıştık, bu sosyal kooperatifçiliğin geliştirilmesi anlamında oluşturulan Alt Komisyon çalışmalarına mümkün olduğunca biz de katkı vermeye çalıştık. Bu süreç zarfında gerek sizin saha ziyaretlerinizde gerekse bizim gönderdiğimiz raporlar, bilgi notları çerçevesinde oluşturulan raporu da inceleme fırsatımız oldu. Çok kapsamlı, çok güzel değerlendirmelerin olduğu bir rapor; emeği geçenlere teşekkür ediyoruz.

Sosyal kooperatifçilik alanında, daha önceki oturumlarda veya toplantılarda biz yaptığımız çalışmalardan bahsetmiştik. Biliyorsunuz, ülkemizde çok farklı türde, çok farklı amaçlarla çalışan kooperatifler mevcut. Bu kooperatiflerin ekonominin her alanında çalıştığını görüyoruz. Son zamanlarda sosyal kooperatifler, sosyal girişimler de ortaya çıktı. Bu sosyal kooperatifçilik ilk dillendirilmeye başladığında “Neler yapılabilir, nasıl geliştirilebilir, nasıl çoğaltılabilir?” anlamında çalışmalarımız olmuştu. Bunların ayrıntısına şu an girmeye gerek yok, zaten raporumuzda da kapsamlı bir şekilde var.

Bir taraftan, tanıtılmasına, farkındalık oluşturulmasına yönelik çalışmalarımız vardı; bir taraftan, paneller, eğitimler, çalıştaylar düzenledik geçmiş üç dört yıl içerisinde ve bu noktada kendini sosyal kooperatif olarak sayabilen kooperatiflerle ilgili bazı ihtiyaçlar da ortaya çıktı doğal olarak. En başta da bunların bir tanımlanması, gerekiyorsa yasal bir zemine oturtulması gerekliliği ortaya çıktı. Bu anlamda da “Neler yapabiliriz?”le ilgili bir dizi panel ve çalıştaydan sonra bazı çalışmalarımız oldu ama tabii, neticelenmedi.

Şimdi, her şeyin başlangıcı tanımlamayla oluyor Sayın Vekilim çünkü ülkemizde yaklaşık 60 bin kooperatif var, kimi “Ben sosyal kooperatifim.” diyebilir, kimi “Ben değilim.” diyebilir. Bu anlamda, net bir şekilde ortaya koyabilmek için önce bir hangi parametrelerle değerlendireceğimiz, hangisini sosyal kooperatif olarak addedebileceğimiz noktasında bir çalışma yapılması gerekiyor en başta. Daha sonra, tabii, bunların geliştirilmesine yönelik de bazı avantajlar veya destekler, teşvikler ortaya koymamız gerekiyor. Bu anlamda, tabii, bir yasal düzenleme yapılması ihtiyacı var, 1160 sayılı Kooperatifler Kanunu’nda önemli değişiklikler yapıldı 2021 yılı sonunda. Sağ olsun, Türkiye Büyük Millet Meclisinden çok kapsamlı değişiklikler geçti, şu an onların uygulamasıyla ilgili çalışıyoruz. Bir taraftan, faaliyetlerin daha şeffaflaşması, ortakların bilgi edinmesinin daha kolaylaşması anlamında Kooperatif Bilgi Sistemi’ni kurduk, onu hayata geçiriyoruz. Bir taraftan, kooperatif yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerinin eğitimleri başladı, eğitimler devam ediyor. Diğer taraftan, büyük kooperatifler için dış denetim mekanizması getirmiştik -sizler sayesinde- onun uygulamaları başladı, bu sene içerisinde onlar yapılacak.

Tabii, sosyal kooperatiflerle ilgili bazı ihtiyaçların ortaya konulması bu yasal düzenlemeye yetiştirmedi ama önümüzdeki günlerde, inşallah, Meclisimizin gündemine göre bunun da yasalaşmasını biz de arzu ediyoruz bir taraftan.

Raporu incelediğimizde, tabii -bunun üzerinde mi konuşacağız onu bilmiyorum ama- sosyal kooperatifçiliğin geliştirilmesi yönünde Bakanlık olarak üzerimize düşenleri yapmaya devam edeceğiz. Bir taraftan, tanıtılmasıyla ilgili burada işaret edilen noktalarda sosyal kooperatifçiliğin geliştirilmesi, çok paydaşlı kooperatiflerin ortaya konulması, dezavantajlı grupların bir kooperatif, hatta sosyal kooperatif altında bir araya gelmesi, bunların istihdamının artırılması, bunlara yönelik özel hibe, teşvik mekanizmalarının ortaya konulması, diğer taraftan, perakende ticarete ve e-ticarete bu kooperatiflerimize bazı -komisyonlarda olsun- başka türlü avantajların sağlanmasına da çalışmalarımız devam edecek.

Bir taraftan da Bakanlığımızın Kooperatiflerin Desteklenmesi Projesi (KOOP-DES) var, karşılıksız olarak yani hibe şeklinde desteğimiz oluyor kooperatiflerimize. Bunlarda da -önceki yılda da bunu yaptık ama önümüzdeki yılda da yine yaparız- sosyal kooperatif olarak görebildiklerimize öncelik verilmesi, daha sıcak bakılması noktasında da çalışmalarımız devam edecek.

Önümüzde bir süreç var, Türkiye Cumhuriyeti devletinin On İkinci Kalkınma Planı yapılıyor. O plan çalışmalarında özellikle “Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik” diye bir özel ihtisas komisyonu oluşturuldu. Kooperatiflere yönelik bir bölüm açılıyor, orada çalışmaların, raporun oluşturulmasına yönelik Cumhurbaşkanlığı tarafından bir dizi toplantılar yapıldı; orada da konuşuldu, yeni tür kooperatifler ve sosyal kooperatiflerin de bu kalkınma planlarında yer alması çok önemli ve onların yer alacağını düşünüyoruz çünkü çalışmalar da var, hem raporlamada hem devamındaki kalkınma planında yer alacağını düşünüyorum.

Tabii, bu anlamda, bizden beklenenler raporda ortaya konuldu, bunların üzerinde önümüzdeki yıllarda da Bakanlık olarak çalışmalarımız devam edecek. Ayrıntılarına girmeyeceğiz herhâlde.

Ben, bu anlamda, tekrar, raporun oluşmasında emeği geçen uzman arkadaşlarımıza ve siz sayın vekillerimize teşekkür ediyorum.

Raporun hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Çok sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, sorularımız var. Bu kooperatifçilik konusunda, elbette asıl yük sizde yani düzenlemeler noktasında da işleyiş noktasında da. Siz de raporu incelediğinizi beyan ediyorsunuz, gerçekten rapor kapsamlı bir rapor; biz de bir çatı oluşturduğumuzu düşünüyoruz bu anlamda, hem burada yazılanlarla hem bilimsel verilerle ama en çok da saha çalışmalarında. Yani değerli vekillerimin, katılımcıların, bakanlıkların da gördüğü üzere asıl, yerinde hem sosyal kooperatifleri hem de kooperatifleri yani ikisini birbirinden ayırarak baktığımızda, gerçekten sahada neler olduğunu ya da nelere ihtiyaç olduğunu da bir kez daha görmüş olduk.

Tabii, bunun uygulama örnekleri var -yani bir kooperatif bankacılığı gibi- böyle düzenlemeler var. Tabii, ülkemizin içinde bulunduğu, daha doğrusu, dünyanın içinde bulunduğu pandemi sürecinde belki biraz aksamış olabilir ama sosyal kooperatifle alakalı çalışmalar başlayalı epey olmuş. Herhâlde orada çalışmanın biraz daha hızlanması icap eder gibi geldi bize; katılımcılar, kooperatif ortakları sahada bunu bize söyledi çünkü kooperatif ortakları gördüğümüz kadarıyla çoğunlukla kadın. Ha, sosyal kooperatif ya da normal kooperatif, tarımsal kooperatif, fark etmez ama kadınlardan gelen talepler çok yoğunlukta idi. O nedenle, bu noktada çalışmanın daha hızlanması, tahmin ediyorum, bu sürecin ve ihtiyaçların karşılanması için son derece iyi olacak.

Bir de yine konuşmanızda söylediniz, On İkinci Kalkınma Planı'nda sosyal kooperatiflerle ilgili de bir düzenleme olacak mı? Olmadığı için soruyorum, olursa bu hem bizim çalışmalarımız için hem de bu konunun gündemde kalması ve düzenlenmesi açısından son derece iyi olur. O konuda bir görüşünüz var mı?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – Teşekkür ederim.

On İkinci Kalkınma Planı çalışmaları art arda iki büyük toplantıyla, tüm Türkiye'den davet edilen katılımcıların yer aldığı bir toplantıyla yapıldı Cumhurbaşkanlığımız organizasyonu. Orada, kooperatiflerde bir çok tür var, hepsiyle ilgili sorunlar dile getirildi ama ayrı bir bölüm olarak da yeni tür kooperatifler arasında sosyal kooperatifçilikle ilgili talep ve beklentiler dile getirildi. Rapor yazım aşamasında, haziran itibarıyla bitmesi istendi, haziran ayında tamamlanacak rapor.

Tabii, sizin de belirttiğiniz gibi kalkınma planları çok önemli. Daha sonraki eylemler, projeler, kanunlar, alt düzenlemelerin hepsi orayı referans alarak hayata geçiyor. Bu anlamda, biz de rapor yazım çalışmalarına dâhiliz, orada sosyal kooperatifçiliğe ekleyeceğiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Ha, ekleyeceksiniz, tamam.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – O anlamda sıkıntı yaşamayız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Peki, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Evet, şimdi Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilisi arkadaşla söz veriyorum.

Buyurun.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞLETME VE PAZARLAMA DAİRESİ BAŞKANI İSMET EROL – Biz raporun tam detaylarını değerlendirmedik ancak biz paydaşlarımız olarak kooperatiflerin bu süreçteki ilişkilerimizde ve ürün çıktılarının değerlendirilmesiyle ilgili kurumsal olarak üzerimize düşeni tabii ki yapacağız.

Orman Genel Müdürlüğü olarak biz faaliyetlerimizi yaparken kooperatifler bizim paydaşlarımız. Bu aşamada olsun, ürün çıktılarıyla ilgili olsun kurumsal olarak üzerimize düşen ne varsa onlarla ilgili değerlendirmeler yapılacaktır.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Tabii, biz bu Komisyon görüşmelerinde bu malçlama yöntemiyle alakalı da hem uygulayıcılardan görüş aldık hem Bakanlık yetkililerimizle de görüşmüştük. Bu konu hakkında bir çalışma yapılacak mı? Bir öngörünüz var mı bu noktada?

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞLETME VE PAZARLAMA DAİRESİ BAŞKANI İSMET EROL – Malçlamayla ilgili biz fidan yetiştiriciliğinde zaman zaman kullanıyoruz ama bu büyük alanlarda, orman alanlarında bir malçlama yöntemi yok, Avrupa'da ve dünyada bunun geniş alanlarda yayılımı yok ancak bunun incelenmesi, araştırılması araştırma enstitülerimiz tarafından yapılır. Faydalı görülmesi hâlinde mutlaka değerlendirilecektir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Peki.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞLETME VE PAZARLAMA DAİRESİ BAŞKANI İSMET EROL – Yani bunun çok yoğun uygulaması yok dünyada ama bunun uygulaması ile çıktıları değerlendirilir, araştırma enstitülerimiz var bizim, bunların gözetiminde çalışmalar yapılır. Mutlaka fayda yönleri değerlendirilir ancak fidan yetiştiriciliğinde fidanlıklarımızda bu materyal kullanılabilir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Peki.

Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Evet, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı...

Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SIFIR ATIK UYGULAMALARI DAİRESİ BAŞKANI OKAN BAHRİOĞLU – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Biz de Bakanlık olarak taslak raporumuzu inceledik, çok beğendik; çok teşekkür ediyoruz, kurum yetkililerimize de çok teşekkür ediyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Biz teşekkür ediyoruz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SIFIR ATIK UYGULAMALARI DAİRESİ BAŞKANI OKAN BAHRİOĞLU – Bizim için “Öneriler” olan kısma baktığımız zaman bir Ulusal Atık Yönetim Planı’nda bazı düzeltmeler talebi var. Biz çok yakın bir zamanda bu Ulusal Atık Yönetim Planı Eylem Planı’mızı inşallah yayınlamış olacağız.

Diğer maddelerde de bakanlıklarımızın diğer birimleriyle ortaklaşa bir çalışma yapmayı da düşünüyoruz. Özellikle kompost tarafı bizi en çok ilgilendiren kısım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SIFIR ATIK UYGULAMALARI DAİRESİ BAŞKANI OKAN BAHRİOĞLU – Kompost tarafıyla ilgili Kompost Tebliği’imizde bir değişiklik yaptık, mevzuat değişikliği yapmış olduk.

Onun dışında, beraber gezmemiz gerçekten bize de çok katkı verdi çünkü özellikle bu toptancı halleri ve pazar yerlerinden kaynaklanan atıkları biz Bakanlık olarak “iyi uygulama” kapsamına aldık ve biz de farklı bölgelerde tekrar saha ziyaretlerine başladık, farklı çalışmalara da başlamış olduk. Çok güzel çalışmalar yapan belediyelerimiz var gerçekten.

O yüzden, öncelikle, bize bu konuda destek verdiğiniz için sizlere çok teşekkür ediyoruz. İnşallah, bundan sonra da yine çalışmalarda birlikte devam ederiz diye düşünüyorum.

Teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Biz teşekkür ederiz.

Rengin Hanım, buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ RENGİN MACİT – Başkanım, gerçekten güzel bir Komisyonda ve saha ziyaretlerini de güzelce yaptık ve çok şey öğrendik.

Bizim de Tarım Bakanlığı olarak bu saha gezilerinde FAO’yla birlikte yürüttüğümüz Gıda Kayıp ve İsrafı Projemiz vardı. Biz bu projeyle birlikte de yine aynı şekilde “Gıda israfının nasıl önüne geçebiliriz, kamuoyunu nasıl bilinçlendirebiliriz...” Okullara kadar indik. İşte, “Kompost çalışmalarını küçük işletmeler ya da evde ya da tarım alanlarında kendileri nasıl yapabilir?” Bu tipte çalışmalar yaptık. Yine, hal çalışmalarına öncelik verdik, onlarla ilgili çalışmalar yaptık. “Otel, restoran ve ‘horeca’larda gıda kayıp ve israflarını nasıl az indirebiliriz?” şeklinde bir çalışma yaptık bu projeyle birlikte ve kamuoyunu bilinçlendirmek amacıyla “Gıdanı Korum, Sofrana Sahip Çık” kampanyası düzenledik ve biz bunları billboardlarımızda, her yerde tanıtmaya çalıştık. Yine, bununla birlikte bir sürü “Nasıl azaltabiliriz?” şeklinde marketlerle -Metro olsun, Migros olsun- “Sebze ve meyvelerimizi tamamen imha olmadan tüketime daha nasıl sunabiliriz, nasıl koruyabiliriz?” şeklinde çalışma yaptık.

Ayrıca, bir de tüketim tarihi ile tavsiye edilen tüketim tarihi arasındaki farkı anlatmaya çalıştık ve biz bunlarda başarılı olduk çünkü anket çalışmaları yaptık, “Öncesi ve sonrası” şeklinde ve gerçekten oldukça da güzel çalışmalara imza attık, kompostu da yüzde 3’ten yüzde 6’ya çıkardık biz bu çalışmalar

sonucunda da. Bunlarla ilgili bir sürü rehber, doküman çıkardık ve bunları da dağıttık, okullara kadar indik, çocuklara kadar indik ve bu saha çalışmalarına sizinle birlikte gitmemiz, bunları yerinde görmemiz, kooperatiflerde bunlara el atmaları, sizin birlikte...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Bu restoran atıkları, gıda atıkları; bunların işlenerek kedi, köpek maması hâline getirilmesinde de yine bu çalışmaların katkısı olduğunu düşünüyoruz.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ RENGİN MACİT – Tabii, daha sonra...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Bazı restoranlarda da asılmış şimdi herhâlde.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ RENGİN MACİT – Evet, evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Öyle şeyler ilan ediliyor, kâğıtlar var, bildirimler var; görüyoruz, seviniyoruz, inşallah yaygınlaşır.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ RENGİN MACİT – Tabii, restoranların kapılarına da astık; işte, dedik ki: “Her restoran burada yiyemediği bir paketi evine de götürebilir ya da bir hayvanına verebilir.” Yani bunu direkt verdiği zaman atılıyor çöpe ama bunu alıp işte, diyelim ki restoranda bunu “Paket edin, hayvanıma götüreceğim ya da hayvanlara götüreceğim.” dediğiniz zaman bunu da artık kanıksadılar, bütün restoranlarda hemen hemen buna şey bakmıyorlar “A, kalan yemeğe götürüyor.” şeklinde düşünmüyorlar. Yani bayağı ilerledik ama yine de daha devam ediyoruz, hatta gıda bankacılığıyla ilgili bir çalışmamız da oldu. Bununla ilgili “Sosyal market, gıda bankacılığı nasıl yapabiliriz?” şeklinde çalışmalarımız da hâlâ devam ediyor, tam yerine de oturmuş değil yani ama devam ediyoruz, bu çalışmaları da yapıyoruz. Bu güzel, sosyal kooperatiflerde de kadınlarımızın bunları, bu ürünleri işlemeleri... Gerçekten yerinde gördük, çok da güzel oldu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, işte, bizim de asıl taleplerimizden biri o, gıda bankacılığının aynı zamanda, hani, sosyal kooperatifler aracılığıyla da yapılabilmesine imkân sağlamak. Aslında, Ticaret Bakanlığıyla o düzenleme yapılırken, belki altyapı düzenlenirken de onların da özellikle dezavantajlı grupların da hem gıda bankacılığı hem dezavantajlı grupların istihdama katılması, üretime katılması yönünden ciddi fayda sağlayacak bir yöntem olacak inşallah.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ RENGİN MACİT – Evet, o konuda gerçekten, hatta “İş verelim, iş imkânları olsun, hem çalışanlar hem değerlendirsinler.” şeklinde biz o çalışmayı da birazcık böyle ele almıştık ama tam rayına... Yani daha da devam ediyoruz.

Ben teşekkür ediyorum, çok güzel bir konuşma oldu, çok teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Biz teşekkür ediyoruz, Rengin Hanım, sağ olun.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, buyurun.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI TEKSTİL VE AĞAÇ ÜRÜNLERİ SANAYİ DAİRE BAŞKANI ZİYNET BERNA ORHAN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bakanlığım ve şahsım adına herkesi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, öncelikle şunu belirtmek isterim: Benim bu toplantılara 3’üncü katılımım, 3’üncü Komisyon; 2’sine katılmıştım, şimdi bir de 7’ncisine katılıyorum. Onun için bilgi takibinde herhangi bir aksaklık olabilir, onun için şimdiden kusura bakmayın.

Raporu önceden görmedim, şimdi burada görme fırsatı oldu ve saha ziyaretlerine de biz katılım sağlamadık, hani başka birimlerden katılım oldu mu bilmiyorum ama bizim Bakanlığımızdan bildiğim kadariyle bir katılım olmadı yani bir davet gelmedi açıkçası ancak ben şöyle bir bilgi vermek isterim: Tabii ki biz Sanayi Bakanlığı olarak, atıkların ekonomiye kazandırılması, sanayiye kazandırılması ve ham madde olarak kullanılmasının teşviki anlamında çok farklı proje ve faaliyetler yürütüyoruz. Biz bu projenin bu kısmında varız, hani kooperatifçilik kısmından ziyade daha çok atıkların hem

bertaraf edilmesi hem de ülke ekonomisine kazandırılması boyutunda çalışmalara yoğunlaşmış durumdayız. Tabii, biz 2020 yılından itibaren bu yeşil mutabakatla birlikte hem yeşil dönüşümle ilgili hem bütün Yeşil Mutabakat Eylem Planı'nda yer alan hususlar çerçevesinde çalışmalarımıza devam ediyoruz. Bu kapsamda da hem sanayi işletmelerinin finansal ihtiyaçlarının tespitine hem teknolojik ihtiyaçlarının tespitine ve yol haritalarına, atıkların geri kazandırılmasına yönelik yol haritalarına ilişkin çalışmalarımıza devam ediyoruz. Tabii, Bakanlığımız çok geniş bir yapıya sahip bildiğiniz gibi, çok geniş bir kurumsal yapıya sahip. Bu yapıda da gerek TÜBİTAK gerek KOSGEB gerek bizim Teşvik Uygulama Genel Müdürlüğümüz tarafından farklı destekler, bu atıkların ülke ekonomisine kazandırılmasına yönelik çeşitli destekler mevcut ve o desteklerde de günden güne daha farklı, daha geniş anlamda destek arayış çalışmaları da devam ediyor.

Şimdi, bu “gereği düşünüldü” kısmında Bakanlığımızdan beklentiye baktığımda, daha çok makine anlamında bir beklenti olduğunu görüyorum. Tabii, Makine Dairemizle ve AR-GE Teknoloji Genel Müdürlüğüyle birlikte biz bunu muhakkak ki değerlendirip sizlere gerekli bilgileri ve verileri sağlarız. Bundan sonra da hani... Bu raporu görmedim ama emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Bundan sonraki kısımda, süreçte de biz her türlü katkı ve desteği veririz.

Teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Biz teşekkür ederiz.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Ben bir söz alabilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Buyurun Başkanım.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Sanayi Bakanlığımız yetkilisine: Şimdi, bizim sahada gördüğümüz şey, özellikle bu kompostun yapılması ve diğer gerekli olan aletlerin, cihazların yapılmasıyla ilgili hep yurt dışı kaynaklı gördük. Bunların biraz daha bizim burada, kendi sanayimizde üretilerek hem maliyetin düşürülmesi hem de ona bağlı olarak da o kooperatiflerin rahat alabilmelerini sağlamak adına sizden yardım istiyoruz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI TEKSTİL VE AĞAÇ ÜRÜNLERİ SANAYİ DAİRE BAŞKANI ZİYNET BERNA ORHAN – Tabii ki.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Özellikle o önemli.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI TEKSTİL VE AĞAÇ ÜRÜNLERİ SANAYİ DAİRE BAŞKANI ZİYNET BERNA ORHAN – Evet. Şöyle ki Sayın Vekilim...

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Hem kooperatifin gelişmesinde de çok önemli bir rol oynayacağı kanısındayım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI TEKSTİL VE AĞAÇ ÜRÜNLERİ SANAYİ DAİRE BAŞKANI ZİYNET BERNA ORHAN – Tabii, yani biz aslında gerçekten, bu son yıllarda özellikle yerli makine...

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Evet, yerli makine...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI TEKSTİL VE AĞAÇ ÜRÜNLERİ SANAYİ DAİRE BAŞKANI ZİYNET BERNA ORHAN – Biliyorsunuz, Milli Teknoloji Hamlesi'nde de bu makine sektörüyle başladık bu projeye. Yerli makinelerin üretiminin hakikaten arttırılmasına yönelik ve desteklenmesine yönelik bizim onunla ilgili hem gerek teşvik anlamında hem gerek destek anlamında çalışmalarımız var. Tabii ki bu süreçte de hani muhakkak ki burada yazan hususları ve dediğiniz gibi, onları değerlendireceğiz. Zaten hani -dediğim gibi, çok da uzatmak istemedim- KOSGEB'in, TÜBİTAK'ın bu konuda ve bizim teşvik uygulamanın zaten buna ilişkin ve Milli Teknoloji Genel Müdürlüğünün buna yönelik çalışmaları var ama özellikle bu kısmı da ben muhakkak ki ilgili yerlere iletip ona göre değerlendirmelerini sağlarım.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Teşekkür ederiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, teşekkür ederiz Başkanım, sağ olun.

Evet, Belediyeler Birliği, buyurun.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ OSMAN ŞENAYDIN – Sayın Başkanım, değerli katılımcılar; teşekkür ederiz öncelikle davetiniz için.

Biz toplantıların tabii bir kısmına iştirak edebildik, davet edildiğimiz kısımdan sonra takip etmeye çalıştık Komisyon çalışmalarını. Birliğimizden Komisyon tarafından talep edilen bilgilerin belediyelerden istatistiki anlamda toplanması ve yorumlanması için bir çalışma yürüttük. Tabii, raporun bir son teslim tarihi olduğu için bir zaman kısıtı doğdu, bundan ötürü de kısıtlı bir zaman aralığında veri toplayabildik. Bu da tabii belediyelerden veri dönüşünde bizim kısmen daha küçük bir fraksiyona hitap etmemize vesile oldu. Önümüzdeki yıl yapacağımız çalışmalarda biz bunları yıllık programımıza koyduk, bundan sonraki yıl için daha kapsamlı veri toplama çalışmaları yürüteceğiz, nihai rapora da zaten bu şekilde talep girmiş; daha geniş zamanda ve fotoğrafı daha net görmemizi sağlayacak verilere ulaşacağız. İlk yaptığımız çalışmada sadece büyükşehirlerin ilçe belediyelerini biz kapsama almıştık, bunların yüzde 52'sinden yanıt aldık. Bu, aslında tatmin edici bir rakam bizim açımızdan, en azından genel hakkında bir fikir verebiliyor bize ama daha net rakamlara ulaşmak için önümüzdeki yıl belki Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızla da paslaşarak, yardımlaşarak belediyelerden daha geniş çapta veri talebinde bulunacağız bu konuyla alakalı.

Gelen verilere baktığımızda, aslında, bizim açımızdan olumlu taraf şu oldu: Özellikle, kırsal kesimlerde bu hal ve pazar yeri atıklarının, sebze atıklarının efektif şekilde vatandaş tarafından değerlendirildiğini gördük. Pek çok belediye, çok bir atık çıkmadığını çünkü vatandaşın akşam satılmayan ürünleri hayvanlarına yem yapmak üzere alıp götürdüğünü ifade ettiler. Bu, aslında, Anadolu'daki döngüsel yaşam kültürünün ne kadar gelişmiş olduğunu, şehirlerde bu konulara bizim biraz daha savurgan yaklaştığımızı bize gösterdi. Dolayısıyla, özellikle şehir merkezlerinde tabii, çok fazla miktarda atık oluşuyor ve bunları böyle besleyebileceğimiz büyükbaş hayvancılık da yapılmıyor, takdir edersiniz. Dolayısıyla, şehir merkezleriyle ilgili -özellikle büyükşehirlerde- özel bir çalışma yürütmekte fayda var. Önümüzdeki yıllarda projeleri bunlara daha odaklamaya çalışacağız. Bu bağlamda, biz bu rapor kapsamında toplanan verileri biraz daha geliştirerek tabii akademik mecraya da taşıdık, bu konuyla ilgili bir bilimsel yayın da hazırlamaya çalışıyoruz. Tabii, ülkemizde yaşanan deprem sürecinden ötürü yayınlanması biraz gecikti, aksadı ama bu olağanüstü hâl geçtikten sonra yayınlanacağını düşünüyoruz. Burada da bu toplanabilecek atıkların aslında ekonomik değerlerini ortaya koymaya çalıştık. Tabii, burada maksat belediyeleri, özellikle bu işle ilgili olan sorumlu tarafları ya da kooperatifleri bu konuda yatırım yapmaya teşvik etmek. Bizim sahada gördüğümüz şey şu: Çok iyi niyetlerle projelere başlanabiliyor ama bir işin devamlılığını getiren şey, sürdürülebilirliği sağlayan öncelikle ekonomik sürdürülebilirlik oluyor, bu çok önemli. Dolayısıyla, bunu ortaya koymaya çalıştık bilimsel açıdan yani bu atıkların ekonomik faydalarını bilimsel olarak ispatlamaya çalıştık. Bundan sonraki süreçte de ilgi çekecek bir alan olduğunu, akademik açıdan da çalışılacağını tahmin ediyoruz. Biz de kurumsal açıdan Belediyeler Birliği olarak bu süreçte Meclisin bizden beklediği ne sorumluluk, yükümlülük varsa hepsini zaten elimizden geldiğince yapmaya çalışacağız.

Ben teşekkür ederim tekrar çalışmamız için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Biz teşekkür ederiz, sağ olun.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Bir şey ilave edebilir miyim Başkanım?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Tabii, buyurun.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Şimdi, yerelde, tabii, yerel yönetimlerin bu tür sosyal kooperatiflere yol göstermesi, onlara her türlü konuda yardımcı olması çok önemlidir ama bunu yaparken de işte Belediyeler Birliğinin yerel yönetimlere yol gösterici olması anlamında, hangi yolu izlemeleri anlamında çok daha fazla bir ağırlık vermesi gerektiği kanaatine varıyoruz ki bunun eksik olduğunu, işte önümüzdeki yıllarda bunun yıllık programa alındığını söylediniz. Bu konuda biraz daha hassasiyet gösterilmesi bu anlamda önemlidir diye belirtmek istiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Teşekkür ederim.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, buyurun Başkanım.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Efendim, öncelikle burada 4 Bakanlığımız var, bir de Belediyeler Birliğimiz burada. Ben de sizler gibi çok fazla katılamadım ama takip ettiğimiz bir alan, öncelikle Başkanımıza ve arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Türkiye için çok önemli ve çok kazanç sağlayacağımız, israf etmeyeceğimiz bir yapının kurulması adına güzel çalışmalar yapılmış.

Burada Belediyeler Birliğinden arkadaşımızı dinlerken şunu düşündüm: Bu konuda belediyelere ciddi destek vermek gerekiyor. Sadece kepçe, kürek, itfaiye, ambulans gibi makineler veriliyor ancak bu kompostla ilgili -biraz önce de hocamın da ifade ettiği gibi- Avrupa'daki cihazlar bizde yok yani o makineler genellikle yurt dışından gelmiş oluyor. Herkesin de bunu bildiği bile yok, pek çok alanın bunu bildiği bile yok. Eğer Belediyeler Birliğimiz bu konuda belediyelerimiz için Türkiye'de üretilen ya da Sanayi Bakanlığının tavsiyesiyle üretilecek olan makineleri gönderirlerse, belediye başkanlarımız orada kooperatifler üzerinden çok daha rahat bunu gerçekleştirebilirler. Diğer makineler kadar önemli olduğunu düşünüyorum çünkü hakikaten hepimizin içi yanıyor; ekmek israf, yemek israf, her şey israf. Özellikle de bu büyük markalar bu tür şeyleri de önemsemiyorlar, israfı çok önemsemiyorlar. Belki Anadolu'daki bir lokantacı kardeşimiz, gıdayla uğraşan diğer insanlarımız onu günah olur düşüncesiyle bile olsa -ki önemli, bizim için bu da önemlidir- bir yerlere kullanıyorlar ama büyükşehirlerde bu çok fazla yapılamıyor. En azından ilçelerde küçük çapta da olsa bu tür üretimleri sağlayabilirsek... Sadece "sanayi" dediğimizde, bizim bildiğimiz sanayi olarak bakıyoruz ama tarım sanayisi çok daha önemli yani hem üretimin artırılmasında, zamanın çok daha iyi değerlendirilmesinde çok daha önemli. İnşallah, bu şekilde önümüzdeki süreçte başarılı çalışmalar yapılırsa hep birlikte buna vesile olmanın gururunu yaşayacağız diyorum.

Hepinizi tebrik ediyorum arkadaşlar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Teşekkür ederiz Değerli Başkanım.

Evet, başka katkı sunmak isteyen...

Buyurun, lütfen.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI GIDA VE KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GIDA MÜHENDİSİ YASEMİN BAYDERE – Rapora genel olarak baktığımızda, atıkların yem olarak yani hayvan beslenmesinde kullanımıyla ilgili hususlar var. 2022 yılında yem mevzuatında bir düzenleme yapıldı ve israfa konu olan restoran ve yemekhane atıklarının sadece gıda amaçlı olmayan hayvanların beslenmesinde kullanılabileceğinin öntü açıldı yani insan tüketimi için kullanılan hayvanlarda kullanılamayacak bu yemler. Bu konuda uygulama tebliği çalışması yapıldı, dış görüşe açıldı ama henüz yayımlanmadı. Yani hani raporda bu konuda detay bir bilgi ya da ayırım ifadesi yer almasına gerek var mıdır yoksa zaten çerçevesi mevzuat olduğu için sadece mevzuatın izin verdiklerini mi kasteder? Hani, bu konuda bilgi vermek istedim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Bir paragraf bilgilendirme alalım o konuda.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI GIDA VE KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GIDA MÜHENDİSİ YASEMİN BAYDERE – Tamam, ilgili daireden, Yem Daire Başkanlığımızdan ben talep edeyim, ileteyim.

YASAMA UZMANI HAYRETTİN YILMAZ – Raporda genelde “pet hayvanı” diye yazmaya çalıştık hani başka anlam karmaşasına yol açmasın diye. Kedi ve köpek diye...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI GIDA VE KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GIDA MÜHENDİSİ YASEMİN BAYDERE – Yani bizim yapılan alt düzenlemede, işte, ev ve süs hayvanı, barınak hayvanı, sahihsiz hayvanlar, kürk hayvanları, hayvanat bahçeleri ve sirklerde barındırılan hayvanlar olarak belirlenmiş.

YASAMA UZMANI HAYRETTİN YILMAZ – Bunu bu şekilde değiştirebiliriz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – O zaman öyle değiştiririz yani daha geniş olmuş.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI GIDA VE KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GIDA MÜHENDİSİ YASEMİN BAYDERE – Tamam, Yem Daire Başkanımızdan ben talep edeyim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Buyurun lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SIFIR ATIK UYGULAMALARI DAİRESİ BAŞKANI OKAN BAHRİOĞLU – Başkanım, ben de ilave olarak... Şimdi, burada, özellikle pazar yeri ve toptancı hal atıklarının kompostlaştırılmasıyla ilgili makineye bir yönlendirme var. Biz hem Bakanlık olarak hem üniversitedeki hocalarımızla bu konuyu konuşuyoruz yani o makinelerin, kompost makinesinde bu toptancı ve pazar yerlerindeki çığ sebze, meyve atıklarından makineyle oluşturulan kompostun aslında stabilizasyonunun sağlamadığıyla ilgili bize bir geri dönüş var. Belki makine kullanımını -Başkanımın dediği gibimama üretimi kapsamında bir maddeyle genişletebiliriz diye düşünüyorum çünkü burada bu şekilde yazılmışsa...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Kompostu yani daha doğal ortam...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SIFIR ATIK UYGULAMALARI DAİRESİ BAŞKANI OKAN BAHRİOĞLU – Biz “yığın kompost” dediğimiz alanda serim yöntemiyle yaptığımız kompost çalışmalarının daha uygun olduğunu gördük. Zaten tebliğimizde de bu şekilde yani altı haftalık bir süreç geçirmesi gerekiyor. Buna ilave olarak mesela, bu özellikle ithal kompost aletlerinin... İşte “Bir günde kompost üretiriz.” diye gidip belediyelere bu şekilde bilgilendirme yaptıklarını görüyoruz, çok da doğru olmaz diye düşünüyorum yani mevzuata da bu şekilde girerse bu sefer her yer kompost makinesine dönecek.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Oradaki talebimiz, tabii, yalnızca yani Sanayi Bakanlığından da makineyle alakalı öngörümüz yalnızca kompostla alakalı değil çünkü onu raporda “İklimin elverişli olduğu yerlerde ve zamanlarda...” diye yazmışız. Şimdi, Diyarbakır’da yerinde gördüğümüzde, eyvallah, belki Mardin’de, Urfa’da tamam ama Bolu’da çok sınırlı bir zaman olur bu. Dolayısıyla, belki hani başka bir formül ya da daha kullanılabilir bir makine şeye göre... Belki Belediyeler Birliği ile belediyelerimiz çalışırken bunu nasıl yapacaklarına ya da bölgesel olarak belki bir karar verilebilir, teşvik verilebilir.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SIFIR ATIK UYGULAMALARI DAİRESİ BAŞKANI OKAN BAHRİOĞLU – Kesinlikle Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Bizim Sanayi Bakanlığından özellikle hani makine üretimi yada üretenlere, yerli üretime destek verilmesi noktasındaki talebimiz çoğunlukla bu kedi, köpek mamasındaki... İşte, hani, onları çünkü doğrudan vermek de doğru değil diye biliyorum,

onu da bazen çok uygun görmüyorlar, işlenerek sunulması yöntemi önemli. Bir de bizim gördüğümüz kooperatiflerde elbette bizim şeyimiz sosyal kooperatif ama aynı zamanda israfın önlenmesi, gıda bankacılığı, hepsini de karma yaptık gidip gördükten sonra. Şimdi, özellikle kadın kooperatifleri çok büyük yoğunlukla kurutma sistemine dönmüşler ürünleri. Mesela, hurma, Ordu'ya gittik, belli bir müddet yiyorlar ama sonra kurutuyorlar ve buna yurt dışından çok ciddi talep var, çok isteyen var; şifalı bir meyve, dolayısıyla bunu isteyen var ama o fırına ulaşmakta zorluk çekmesin yani. Ticaret Bakanlığı da Tarım Bakanlığı da hibe yoluyla, teşvikle bunları kadın kooperatiflerine veriyor ama KOSGEB yoluyla veriyor ama bir yere kadar. Yani bir yerden sonra siz de bakanlıklar da sonuçta devlet de millet de ne kadar daha az para harcarsa ve kooperatiflere ne kadar daha ucuza verirse o kadar daha şey olur, geri dönüşümü bize ürettikleri ürünlerin de maliyetinin düşmesine sebebiyet verir. Yani çoğunlukla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından talebimiz o doğrultuydaydı çünkü sizin dediğinizi duyduk. Doğal iklimde, doğal yöntemlerle kurutulmasının, kompost hâline gelmesinin daha verimli olduğunu biliyoruz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SIFIR ATIK UYGULAMALARI DAİRESİ BAŞKANI OKAN BAHİRİOĞLU – Kesinlikle Başkanım.

Yani o mevsimsel şartlarla ilgili de Almanya'da, vesairede de incelemiştik biz, orada da yapılabiliyor. Yani belki teknik değiştirilebilir ama makine kısmında bize belediyeler özellikle başvurduğu zaman “Biz makineyi uygun görmüyoruz.” dediğimiz zaman bize kızıyorlar çünkü makinenin hem operasyonel yöntemleri çok zor hem gerçekten başında, işte, 2 bin nüfuslu bir belediyenin onun başına bir personel vermesi, onu sürekli... Gerçekten basit de bir yöntem değil yani düğmeye basacaksınız, hemen kompost olacak, makinenin dışında çıkacak gibi bir şey değil; nemini, PH'ını sürekli kontrol eden bir kişi de lazım. O yüzden, Bakanlık olarak çok uygun görmüyoruz hem teknik olarak hem bilimsel olarak.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Çok da işlevsel olmuyor, kuruyor küçük belediyeler ama görüyoruz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI OKAN BAHİRİOĞLU – Aynen öyle oluyor.

Evet, biz Sıfır Atık Projesi'nin başlangıcında tüm kurumlarımıza dağıtmıştık ufak çaplı bir şey ve onların da işlevsel olmadığını da gördük. Oradan da aslında biraz yola çıkmış olduk Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Orada da zaten biz de koyduk “100 bin nüfus” diye.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SIFIR ATIK UYGULAMALARI DAİRESİ BAŞKANI OKAN BAHİRİOĞLU – Evet, orada da 100 bin... Yani şey var bizim Sıfır Atık Yönetmeliği'nde, büyükşehir dışındaki tüm il ve ilçe belediyelerimiz zaten bu şeyi yapmak zorunda, pazar yeri ve toptancı halinde oluşan gıda atıklarıyla ilgili bir çalışma yapmak zorunda. O yüzden, 100 binle acaba sınırlamasak mı diye bir görüş bildirdik aslında ama tabii, takdir o konuda sizin olur.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Başkanım, şöyle bir şey olabilir: Diyelim ki Bolu'da bazı ilçelerimiz -beyefendinin söylediği gibi- kendi çapında orada toplayabilirler, orada böyle bir organize yapabilirler yani taşınabilir hâle getirilebilir, onu da yine ilin bir büyük yerinde, merkezî bir yerde toplayıp orada hazır hâle getirilebilir. Bu da düşünülebilir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Uygulama fazlaştıkça belki çözüm yolu da ona göre olacak. Hani, oradaki 100 binin konulması da zaten biraz daha işlevsel olsun, belki daha çok küçük belediyelerde bu noktada... Çünkü birisi yapınca, malum, herkesin isteyebileceği bir şey. O yüzden konuldu, tekrar bakılır inşallah.

Buyurun.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ OSMAN ŞENAYDIN – Başkanım, çok kısaca bir bilgi vereyim Sayın Milletvekilimizin önerisine ek olarak.

Çok yerinde bir tespitte bulundunuz. 2018 yılında Sıfır Atık Projesi başladığında biz de Bakanlıkla beraber çalışmaya başladık ve belediyelerde daha önceden bu araçlarla ilgili yapmış olduğumuz, ekipmanla ilgili yapmış olduğumuz hibe programını aslında kompost makinelerine genişletmeyi biz düşündük ve bunu da Bakanlığımızla istişare ettik ama Daire Başkanımızın da açıkladığı, izah ettiği sebeplerden dolayı Bakanlık bize çok fazla tavsiye etmedi bu yaklaşımı, ondan ötürü yapmadık. Yani bu makine ve ekipmanların ne tür makineler olması ve bunların teknik spesifikasyonlarına dair belki ileride daha net bir teknik tebliğ yayınlanırsa ya da mevcut tebliğe bununla alakalı bir şey eklenirse yani bir belediye elindeki atık türüne göre hangi cins, hangi kapasitede, hangi nitelikte makine ya da tesis kurması gerekiyor, bu daha netleştirilirse, hani hangi yöntem tercih edilirse biz onu destekleyeceğiz. O konuda bizim bir rezervimiz var şu anda, biz de hazırda bekliyoruz.

TİCARET BAKANLIĞI TİCARET UZMANI FERHAT DAĞ – Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, buyurun lütfen.

TİCARET BAKANLIĞI TİCARET UZMANI FERHAT DAĞ – Merhabalar.

Ferhat Dağ, Ticaret Bakanlığı Ticaret Uzmanıyım Sayın Vekilim, birkaç ziyarette birlikte de bulunmuştuk.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, evet.

TİCARET BAKANLIĞI TİCARET UZMANI FERHAT DAĞ – Mevzuatla ilgili hem Belediyeler Birliğinin hem de belediyelerin, bu, işte, kurulacak mevzuat değişikliği sonrası sosyal kooperatiflere, ortaklıklara hani daha rahat işlemleri açısından birkaç kanun değişikliği de aslında beraberinde gerektiriyor. 4046 sayılı Kanun, hani özelleştirme işleriyle alakalı ama bu kanunun 26'ncı maddesinin dördüncü fıkrası var, hani not olarak da detayını yazarım. Belediyelerin hani tüm ticari şirketlere -kooperatifler de dâhil olmak üzere- ortaklığını Cumhurbaşkanlığı iznine tabi tutan bir şey. Bu, tabii, hani biraz bürokrasisinin kuruluşta ya da çabuk aksiyon almalarını engelleyebiliyor hani izin süreçleri... Çünkü Çevre Bakanlığına gidiyor, Çevre Bakanlığından, Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünden, Cumhurbaşkanlığına gidiyor, oradan Ticaret Bakanlığına ya da Tarım Bakanlığı nezdinde kurulacaksa oraya geliyor izin, derken bayağı bir hani... Eğer kooperatif kuruluşunda ya da sonradan ortak olmasında belediyenin ortaklığı söz konusuysa bayağı bir şey yapıyor. Hani burada tabii ki diğer ticaret şirketlerine ortak olurken yine bu izne tabi olma şey yapabilir ama en azından sosyal kooperatifler için ya da kadın kooperatiflerine destek olmak amacıyla ortak olduğunda, hani bu sürecin yaşanmaması, hani bu süreçten muaf kılınması, ilgili bakanlık izninin yeterli olması belki daha şey olabilir. Hani bununla ilgili, işte, sosyal kooperatifçilik mevzuatında hani bir madde yazılarak “Bu kanunun bu maddesi hükümlerinden muafır sosyal kooperatifler.” diyebiliriz.

Onun dışında, bir de 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15’inci maddesinin dördüncü fıkrası var. Belediyelerin bilabedel ya da düşük bedelle hangi projelere şey verebileceğini sayıyor. Tahsiste hani kendi binalarını ya da şeylerini tahsisinde, orada çok büyük problem yaşayabiliyorlar. Çünkü işte bir kadın kooperatifine bir 10 metrekare dükkân vermiş belediye hani burada şey yapsın diye. Bir Sayıştay denetçisi geldiği zaman, hani bu tahsisin usulüne uygun yapılmadığını söyleyebiliyor, kamu zararı çıkarabiliyor. Bu bakımdan, o maddenin de hani sosyal kooperatifler ya da kadın kooperatifleri için güncellenmesi, orada işte sağlık, turizm ve benzeri gibi amaçlarla projelere yine “Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünden, Çevre, Şehircilik Bakanlığından izin almak koşuluyla belediye tahsis edebilir.” gibi diyor. Hani belki bu süreci de kısaltmak daha faydalı olabilir, hani belediye başkanının ya da

belediye meclisinin yetkisine bırakmak daha doğru olabilir sadece kadın kooperatifleri ya da sosyal kooperatiflerle ilgili durumlarda. Bu iki durum uzun süredir hani karşımıza çıktığı için, sorular geldiği için ben de bunu Komisyonla paylaşmak istedim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, çok teşekkür ederiz. Değerli bir katkıda bulundunuz, biz de şey yaparız onu.

İşte, orada bir tek belediyelerin hani el değiştirmesi durumundaki farklı tavırlar söz konusu olabiliyor, hani yaşanılanlar var bu noktada, özellikle yerelde hani böyle sıkıntılar da olabiliyor. Aslında, mantık olarak, etik olarak olması gereken, doğru olan da bu ama bazen o mantık siyasetle maalesef...

TİCARET BAKANLIĞI TİCARET UZMANI FERHAT DAĞ – Vekilim, bazen el değiştirmeden de aynı şeyi yaşayabiliyorlar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Doğrudur.

Evet, var mı başka?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ SÜLEYMAN ÜÇEL – Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Buyurun Değerli Meslektaşım.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ SÜLEYMAN ÜÇEL – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Aslında, zaten raporda yer aldığı için, bu Belediye Kanunu'na eklenecek hüküm Komisyonumuzun bilgisi dâhilinde olduğu için normalde herhangi bir şey söylemek istememiştik ama uzman arkadaşımızın belirttiği konu belediyenin işlerini gerçekten kolaylaştırıcı olacak ama belediyelerde kooperatife ortak olmak biliyorsunuz uzun bir süreci kapsıyor. Ortaklıktan ziyade dönemsel projeler, özellikle seçim ve siyasi mekanizmalar olduğumuz için, dönemsel projeler belediyelerimizin daha çok uygulamak istediği yöntemler. O yüzden zaten Belediye Kanunu'muzun 75'inci maddesi kurumlarla iş birliğini düzenliyor dernekler, vakıflar iş birliği alanında ama kooperatifler ne yazık ki iş birliği yapılabilecek kurumlar arasında sayılmıyor. Burada asıl bizim talep ettiğimiz, kooperatiflerle iş birliğinin Belediye Kanunu'na eklenebilmesi. Bunu çözsek aslında ne kooperatife ortak olmak ne o uzun süreçleri yaşamak ne Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesindeki süreçleri yaşamak, bunların hiçbirisine gerek...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Var raporumuzda da. İnşallah yani.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ SÜLEYMAN ÜÇEL – Evet, raporda var. Bizim yıllardır en çok istediğimiz, temenni ettiğimiz nokta bu çünkü belediyeler kooperatiflerle çok içli dışlı çalışıyorlar ve kooperatifleri kıramadıklarından mutlaka destekte bulunuyorlar ama Sayıştay da tabii ki kendi mevzuatı çerçevesinde denetlemeye geldiğinde, ortada mevzuata aykırı bir işlem varsa her ne kadar güzel bir işlem olsa da gerekli uyarılarını, sorgularını yapmak zorunda kalıyor. Büyük bir problemi Sayın Meclisimiz çözmüş olacak diye düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, inşallah.

Çok teşekkür ediyorum.

Tabii, son söz gene Ticaret Bakanlığında. Ticaret Bakanlığımız tekrar tekrar dinledi; Belediyeler Birliğimiz söyledi, Tarım Bakanlığımız, Çevre Bakanlığımız, Sanayi Bakanlığımız -herkes- uzmanlarımız destek verdi. Biz diyoruz ki bunu müstakil bir kanun olarak mı değerlendireceksiniz yoksa Kooperatifler Kanunu'na derç mi edeceksiniz? Yani o da zaten yeri değişti ama biz hani konuşalım, toplanalım, fikir beyan edelim ve kalkalım boyutunda değiliz. Ben de bir hukukçuyum, hiç böyle bir şey olsun istemiyoruz. Komisyon olarak bütün katılımcılarımızla beraber ciddi emek sarf ettiğimiz kanaatini de taşıyorum. Tekrar tekrar teşekkür ediyorum. O yüzden sizin de verdiğiniz emekler kadük kalmasın düşüncesiyle, müstakil bir kanun olarak zaten çatısı hazırlandı. Siz içeriğini

uzun zamandan beri doldurmaya gayret ediyorsunuz. Bunun artık bir rayına oturması ve kanuni düzenlemenin altyapısının hazırlanması gerektiği kanaatini taşıyoruz. Sizden son olarak bir görüş alalım, biz öyle devam edelim, kapatalım toplantımızı.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Tabii, yapılan çalışmalar çok değerli, ortaya konulan rapor çok değerli. Biz de aynı fikirleri paylaşıyoruz sizinle. Mevcut sistemimizde kanunların yapılması Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, milletvekillerimiz tarafından başlatılıyor ve devam ettiriliyor. Biz onun altyapısını, işte, hem teknik olarak hem diğer konuları ilgilendirmesi anlamında ilişkileri olarak bunu hazırlarız. Ama bir kooperatifin sosyal kooperatif olarak belirlenmesi, ortaya konulması, kanunun yayımlanması tek başına fazla bir anlam ifade etmeyecektir. Şu açıdan söylüyorum, yanlış anlaşılmasın: Ben normal kooperatifim, kadın kooperatifim veya motorlu taşıyıcı kooperatifim veya sosyal kooperatifim; bir farkı olması lazım ki insanlar yönelsin. Yani bir sosyal kooperatif tanımına girdiğimde, benim belki beş yıl vergi vermemem veya işte bazı avantajlardan yararlanmam noktasında düzenlemelerle beraber hayata geçmesi gerekir çünkü başka türlü avantajı olmazsa pek de rağbet görmeyebilir. İnsanlar çok değerli amaçlarla ortaya çıkıyor sosyal kooperatifleri oluştururken; engelli anneleri bir araya geliyor, onların hayata tutunmalarıyla ilgili bir çalışma yapıyor; dezavantajlı gruplar bir araya geliyor, artık çöp toplayıcıları, geri dönüşümler bir araya geliyor, eski hükümlüler bir araya geliyor, hem sosyal hem ekonomik bir faaliyeti, bir ihtiyacı karşılamaya yönelik bir araya geliyorlar ve bir kooperatif kuruyorlar. Çok güzel ama bunun sürdürülebilirliği de önemli; biz kurduk, adımızda sosyal kooperatif burada kalırsa çok fazla beklenen amaçlara ulaşamayabilir. Bizim Hazine ve Maliye Bakanlığıyla, Çevre, Şehircilik Bakanlığıyla ve belki de Cumhurbaşkanlığı başkanlığında onların da dâhil olacağı bir şekilde hazırlamamız lazım. Çünkü biz yazarız buraya “Beş yıl kurumlar vergisinden muaftır.” diye ama Hazine ve Maliye Bakanlığı buna “Tamam.” demediği müddetçe ilerleme sağlayamayız. Böylece hem tanımlaması hem avantajlarıyla birlikte bir kanun maddesi veya kanun maddeleri... Bağımsız kanun da olabilir, bir kanun içinde de olabilir, böyle bir çalışma yapılması gerekiyor. Yurt dışı uygulamalarına, Türkiye’deki uygulamalara göre belli bir noktada -sizin de belirttiğiniz gibi- çalışmalar var taslak anlamında. Bunların karar vericilerimize, kendi bakanlarımıza anlatılarak oluşturulup milletvekillerimize sunulması kalıyor. Ama dediğim gibi tek başına Ticaret Bakanlığı değil Hazine ve Maliye Bakanlığımızla beraber...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Biz de zaten Sosyal Politikalar Kurulundan da istedik yani bütün paydaşlarla beraber Cumhurbaşkanlığından, Sosyal Politikalar Kurulundan; raporumuzda da var.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – İnşallah, bu çalışmalarla da önümüzdeki dönem de yine beraber oluruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Amin, inşallah.

Bunu en iyi dilek olarak kabul edelim, devam edelim.

Evet, kadim geleneklerimizden gelen yardımlaşma kültürüyle yoğrulan ülkemizde gönüllülerimizin ve devlet kurumlarımızın bir arada çalışması ve bu anlamda dayanışma faaliyetlerini esas alan sosyal kooperatifçiliğin de yaygınlaştırılması adına güzel gelişmelere önyak olmasını ümit ediyoruz. İnanıyoruz ki henüz yasal düzeyde kurumsallaşmamış olan ve kanun olarak düzenlenmesinde de toplumsal yarar gördüğümüz bu konuda müstakil bir düzenleme yapılabilmesi adına sosyal kooperatif konusunu gündeme alarak muhtemel yasal düzenlemelerin altyapısının hazırlanmasında Komisyonumuz bir çatı organizatör olmayı başarmış durumdadır. Bu raporla sosyal kooperatifçilik alanında müstakil

bir kanun teklifinin hazırlanmasının çok daha nitelikli hâle geleceğine inancımız da tamdır. Bugün, dünyada üçüncü sektör olarak görülen ve toplumsal refahın tabandan yayılmasında başaktörlerden sayılan sosyal kooperatifçiliğin Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında ilk kez incelenmesinin, tüm paydaşların bir araya gelerek yapılan değerlendirmeler neticesinde böyle bir raporun ortaya çıkmasının şahsım ve Komisyonumuz adına çok önemli olduğuna inanıyoruz. Ülkemizde israfın önlenmesinde uygulanacak bir model olarak karşımızda duran sosyal kooperatifçilik modelinin yasama erki ve Komisyonumuz vasıtasıyla kamuoyuyla paylaşılmasından büyük memnuniyet duymaktayız.

Şimdi, taslak raporumuzun oylamasına geçmek istiyorum. Bugünkü toplantıya ilişkin özet, tespit ve değerlendirilmek, dercedilmek kaydıyla redaksiyon yetkisiyle Alt Komisyon raporumuzun ve çalışmalarımızın Dilekçe Komisyonu Başkanlığına sunulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Raporumuz kabul edilmiştir, teşekkür ediyorum.

Sayın üyeler, değerli katılımcılar; bugün söylemesi zor ama son toplantımızı yaparak taslak Alt Komisyon raporumuz hakkında değerlendirmelerimizi yapmış olduk. Katkılarınızdan dolayı hepinize hassaten teşekkür ediyorum.

Kıymetli katılımcılar, tabii, bütün katılımcılara ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Gündemimizde başka da bir konu kalmadı ancak Komisyonda bizimle beraber çalışan uzmanlarımız, bizimle beraber yol yürüten, bu raporu hazırlayan, büyük emek ve katkı sarf eden, bize kardeşlik eden Akif, Hayrettin, Demet, Eray ve Zuhul kardeşlerime ben şahsım ve bütün milletvekillerim adına hassaten teşekkür ediyorum. Allah herkesin, önünü bahtını açık etsin. Hepinizin eline, emeğine sağlık.

Alt Komisyonumuzca yapılan çalışmaların da hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum, hayırlı günler diliyorum.

Yolunuz düşerse burada olur nasipse ama her zaman -Bolu'da bir evimiz var- Bolu'daki evimiz, gönüllerimiz size açık, bekliyorum inşallah diyorum.

Allah'a emanet olun.

Kapanma Saati: 14.32

